

Върху уравненията на електродинамиката

И. Тагамлици

Нека в точката S , която се движи с скорост u е съсредоточен магнитен товар m и нека в точката Z , която се движи с скорост a е съсредоточен електричен товар e . Да означим с P силата, която действува върху магнитния товар. Ние установихме в нашата работа върху галилеевия принцип за относителността, че

$$P(r, s, a, u) = P(r-s) + Q(u-a) + R[u-a, r-s]$$

където $P = P(r-s, u-a)$, $Q = Q(r-s, u-a)$, $R = R(r-s, u-a)$, са инварианти. Тези функции ние определяме от опита. Специално, ако $a=0$ ние можем да приложим закона на Био-Савар, където силата на тока i съгласно опита на Роуланд ще бъде $i = e u$. Така ние получаваме

$$P(r, s, a, u) = \frac{m}{c} \left[i, \frac{r-s}{|r-s|^3} \right] = \frac{me}{c} \left[u, \frac{r-s}{|r-s|^3} \right]$$

~~и следователно~~.

и следователно

$$P=0, \quad Q=0 \quad \text{и} \quad R = \frac{me}{c |r-s|^3}$$

Това ни дава

$$P(r, s, a, u) = \frac{me}{c |r-s|^3} [u-a, r-s]$$

Да означим с f силата, която е приложена към електричният товар. Тогава

$$f(r, s, a, u) = L(r-s) + M(u-a) + N[u-a, r-s]$$

Мъдете

$$L = L(r-s, u-a), \quad M = M(r-s, u-a), \quad N = N(r-s, u-a)$$

са инварианти, които следва да бъдат определени от опита.
При $a=0$ можем да приложим правилото на Ампер, като положим $i = ue$. Това ни дава

$$g(r, s, 0, u) = \frac{1}{c} \left[i, \frac{m(s-h)}{|r-s|^3} \right] = \frac{me}{c} \left[u, \frac{s-a}{|h-s|^3} \right] = \frac{me}{c |r-s|^3} [u, s-a]$$

и следователно

$$L=0, \quad M=0, \quad N = \frac{me}{c |r-s|^3}$$

т.е.

$$g(r, s, a, u) = \frac{me}{c |r-s|^3} [u-a, r-s]$$

По такъв начин ние виждаме, че силите $\mathcal{F}$ и $\mathcal{G}$ удовлетворяват принципа на действието и противодействието, т.е.

$$\mathcal{F}(r, s, a, u) + \mathcal{G}(r, s, a, u) = 0$$

Нека в точката X , която се движи със скорост u имаме електричен товар e и магнитен товар m и нека в точката X_1 , която се движи със скорост u_1 имаме електричен товар e_1 и магнитен товар m_1 . Да означим с

$$f = f(x, x_1, u, u_1)$$

силата приложена върху електричният товар e , а с

$$g = g(x, x_1, u, u_1)$$

силата приложена върху магнитния товар m .

Да означим с кулоновата сила

$$f_0 = \frac{e e_1 (x - x_1)}{|x - x_1|^3}$$

и с $\mathcal{g}_0$ да означим кулоновата сила

$$\mathcal{g}_0 = \frac{m m_1 (x - x_1)}{|x - x_1|^3}$$

Да означим с f Лоренцовата сила, приложена към e , т.е.

$$f = \frac{e}{c} [u_1 - u, g]$$

и най-сетне да означим с P силата на Био-Савар, приложена към m , т.е.

$$P = \frac{m}{ec} [u_1 - u, f]$$

В такъв случай

$$f = f_0 + g, \quad g = \mathcal{g}_0 + P$$

и следователно

$$f = f_0 + \frac{e}{cm} [u_1 - u, g]$$

$$g = \mathcal{g}_0 + \frac{m}{ce} [u_1 - u, f]$$

Това са нашите основни уравнения, които се отнасят за два електромагнитни товара във вакум. Ние правим предположението, в общия случай, т.е. когато ~~започнат~~ двата електромагнитни товара се намират в материална среда, ще имаме

$$f = \frac{A(x - x_1)}{|x - x_1|^3} [u_1 - u, g]$$

$$g = \frac{B(x - x_1)}{|x - x_1|^3} [u_1 - u, f]$$

където

$$A = A(x - x_1, u - u_1), \quad B = B(x - x_1, u - u_1)$$

$$K = K(x - x_1, u - u_1), \quad L = L(x - x_1, u - u_1)$$

са инварианти, които трябва да се определят от опита.

Ние ще разгледаме тук случая, когато A, B, K, ρ не зависят от x, y, z . Такав е случаят, когато двата електродмагнитни товара се намират в еднородна среда, всички точки на която се движат с една и съща скорост.

Сега нека разгледаме система от точки $x_v = x_v(t)$ ($v=1, n$) които се движат със скорости $u_v = \dot{x}_v(t)$ и имат електрични товари e_v и магнитни товари m_v . Нека ~~товарът~~ x е точка, която се движи със скорост u и има електричен товар e и магнитен товар m . Да означим с f_v силата, с която v -тата точка действува върху e и с g_v силата, с която v -тата точка действува върху m .

Тогава

$$f_v = \frac{A}{|x - x_v|^3} + K[u - u_v, g_v]$$

$$g_v = \frac{B}{|x - x_v|^3} + L[u_v - u, f_v]$$

$$E_v(x, u, t) = f_v(x, x_v(t), u, \dot{x}_v(t))$$

$$H_v(x, u, t) = g_v(x, x_v(t), u, \dot{x}_v(t)),$$

където
~~товарът~~
случай

е ~~законът на движението на~~

в такъв

$$\frac{\partial f_{vz}}{\partial y} - \frac{\partial f_{vy}}{\partial z} = K \left[-(u_x - u_{vx}) \frac{\partial g_{vx}}{\partial x} - (u_y - u_{vy}) \frac{\partial g_{vy}}{\partial y} - (u_z - u_{vz}) \frac{\partial g_{vz}}{\partial z} + (u_x - u_{vx}) \operatorname{div} g \right]$$

$$\operatorname{div} f = \operatorname{div} f_0 + k \left[-(u_x - u_{vx}) \left(\frac{\partial g_{vz}}{\partial y} - \frac{\partial g_{vy}}{\partial z} \right) - \dots \right]$$

$$\operatorname{div} f = \operatorname{div} f_0 - k [a - u, \operatorname{not} g]$$

$$\frac{\partial g_{v2}}{\partial y} - \frac{\partial g_{v2}}{\partial t} = L \left[- (u_{vx} - u_x) \frac{\partial f_{vx}}{\partial x} - (u_y - u_v) \frac{\partial f_{vx}}{\partial y} - (u_v - u_2) \frac{\partial f_{vx}}{\partial z} + (u_{vx} - u_x) \operatorname{div} f_v \right]$$

- - - - -

$$\operatorname{div} g = \operatorname{div} g_0 - L(u - a, \operatorname{rot} f)$$

Нато положим

$$E = \sum_{v=1}^n E_v, \quad H = \sum_{v=1}^n H_v$$

и се ограничим с членове от първи порядък спрямо скоростта на светлината, получаваме

$$\frac{\partial E_2}{\partial y} - \frac{\partial E_2}{\partial t} = k \left[- \frac{\partial H_x}{\partial t} - u_x \frac{\partial H_x}{\partial x} - u_y \frac{\partial H_x}{\partial y} - u_z \frac{\partial H_x}{\partial z} + i \right]$$

където $i = \sum_{v=1}^n (u_x - u_{vx}) \operatorname{div} H_v$,

което е сума от конвекционните токове, т.е. обусл. ток,

$$\frac{\partial H_2}{\partial y} - \frac{\partial H_2}{\partial t} = L \left[\frac{\partial E_x}{\partial t} + u_x \frac{\partial E_x}{\partial x} + u_y \frac{\partial E_x}{\partial y} + u_z \frac{\partial E_x}{\partial z} + j \right]$$

където

$$j = \sum_{v=1}^n (u_x - u_{vx}) \operatorname{div} E_v,$$

което е сума от конвекционните магнитни токове и следователно $j = 0$, защото магнитните токове са звърби във въздух, не са идущи

$$\operatorname{div} E = 4\pi A$$

$$\operatorname{div} H = 4\pi B$$

където $B=0$ е ~~плътността на разпределението на електричните товари и~~ ~~плътността на разпределението на магнитните товари и следователно~~, защото магнитните товари се явяват във вид на диполи.

Уравненията, които ние получихме се редуцират точно на уравненията на Максвел във случая, когато $u=0$. Сега обаче се вижда, че тези уравнения са инвариантни относно галилеевата трансформация, и следователно опитът на Майкелсон намира своето обяснение в рамките на класическата електродинамика. За да получим обяснение на опита на Физе и на опитите на Рентген и Уилсон, пресмятаме $A, B, K \text{ и } L$ в зависимост от експеримента.